СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ З ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 79. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 5 квітня 1930. VOL. XXXVIII. No. 79. Jersey City, N. J., Saturday, April 5, 1930. THREE CENTS.

ГВЕЙЛЕН НАТЯКАЄ НА ТАЙНИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ АҐІТАЦІЇ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. — Поліційний комішенер Гвейлен говорив на засіданню Торговельної Нюйорської Палати про комуністичну загрозу. Він зазначив, що має певні відомости, що Москва керує всією большевицькою аґітацією в Америці. Гвейлен подав, що в скорому часі проголосить відповідні документи. Рівнож заявив, що знає добре, котрі агенти є в безпосереднім звязку з Москвою.

З переловлених письм з Москви виходить, що Москва наказала влаштувати комуністам величаву маніфестацію 1-го травня.

РЕСКОБ ДАВ $64,500 НА ПРОПАҐАНДУ МОКРИХ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Робинсон має переслухати Джана Рескоба, голову Демократичного Комітету, в справі $64,500, які Рескоб мав дати Товариству боротьби з прогибіційною поправкою. Разом з тим піднесено, що крім Рескоба зложило ще богато инших визначних бизнесменів, фабрикантів і політиків значні суми на боротьбу з прогибіцією. Рівнож складали гроші на таку боротьбу й корпорації, в яких руках знаходяться найбільші американські готелі.

ТЕЛЕФОНУЮТЬ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер відчинив телефонічне получення між Злученими Державами і державами Полудневої Америки. Гувер говорив з президентами республик Чіле і Уругвай. Простір, на якім говорено, є довгий 6,000 миль.

ЖЕРТВИ ЕКСПЛЬОЗІЇ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — В місцевости Дівои, віддаленій 16 миль від Филаделфії, наступила експльозія в 8 будинках „Ди Пенсилвенія Фаерворкс Дисплей Компані". Експльозія була дуже великих розмірів, а тиснення воздуха було таке сильне, що поперевертало сотки автомобілів по дорогах і повибивало шиби аж у Трентоні.

Наслідком експльозії згинуло десять людей, а кількох, смертельно ранених, майже не має вигляднів на життя. Богато инших людей одержало менші рани. Яких 100 людей остало без даху над головою, бо експльозія понищила їх доми.

Причини того нещастя ще не вислідженo.

$1,000,000 В ДАРУНКУ НА ШКОЛУ.

ЕКЗЕТЕР (Ню Гемшир). — Полковник Вилієм Томсон жертвував $1,000,000 для „Филипс Екзетер Екедемі", до якої він ходив колись на науку. Полковник Томсон працював в американській місії Червоного Хреста в Росії в 1917 р. Давніше жертвував він на потреби тої самої школи $1,000,000, а то на будову пливальні, гімнастичної салі, тенісових і бейзболевих площ і т. п.

ЧАСОПИС ПО РАДІЮ.

СКЕНЕКТЕДИ. — За три години по видрукуванню першої сторони одного з часописів у Сан Франсиско, читали вже в лябораторії Дженерал Електрик Компані цілу сторону. Передано її по радіо і сейчас репродуковано на спеціяльно придуманій до цього машині. Віддаль між Сан Франсиском і лябораторією виносить 2,500 миль.

Кажуть, що цей винахід буде мати епохальне значіння.

ТАРИФА НАНЕСЕ ШКОДИ.

ВАШИНҐТОН. — Промисловець В. Т. Ролі вручив президентови Гуверови меморіял у справі тарифи. Він каже, що нова тарифа нанесе великого лиха, бо життя стане дорожчим, а населення з тим не погодиться, бо бизнеси не розвиваються, а безробіття потреває ще довго. Ролі твердить, що наложено зависокі цла на сирівці. Через те подорожіють автомобілі. І з будівельним промислом не піде легко, бо спинить його високе цло на цемент. Дотого вже тепер почався рух в Европі, щоби наложити на американські товари більше цло, особливо на збіже. Супроти того тарифа нанесе шкоди фармерам.

Ролі доражує Гуверови здержатися з затвердженням тарифи, а домагатися її модифікації.

ЧОВНОМ З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

ГАВАНА. — З Порт Палос у полудневій Еспанії пустилися перед 42 днями 5 норвеських моряків, щоби піти слідами Колюмба й натрафити на Америку. Свій човен вони назвали „Роалд Амундсен" у память великого норвеського дослідника. Тою подорожю хочуть вони звернути увагу світа не так на себе як на Амундсена, якому хочуть поставити величавий памятник. Ціль їх подорожі є збірка грошей на цей памятник. По 42 днях небезпечної плавби доплили до острова Куби, звідси поплинуть біля берегів Середущої й Полудневої Америки, потім обійдуть Мексико, західні береги Злучених Держав, відтак поплинуть до Аляски, а звідтам назад до Норвеґії.

ВАСКОНСЕЛОС ПРО АМЕРИКУ.

КЛОН (Панамський канал). — Хозе Васконселос, бувший кандидат на мексиканського президента, вибрався до Латинської Америки на ряд відчитів. Критикуючи Злучені Держави, піднис, що департамент стейту є залежний від американських фінансистів, які диктують, яку треба вести політику. А американська велика преса, говорив Васконселос, не говорить правди про Мексико, бо є контрольована банкирами.

СМІЯЛИСЯ І ЗУБАМИ СКРЕГОТАЛИ.

НЮ ЙОРК. — З друкованих тут споминів Клеманса виходить, що генерал Першинґ не хотів пускати американських жовнірів у бій, як того домагався Клемансо. Тому, каже Клемансо, ми часто розходилися з усмішкою, але на ділі скреготали зі злости зубами.

ПРОТЕСТ ПЛАСТУНІВ ПРОТИ ВІДІБРАННЯ ДОМІВКИ.

У неділю, 16. березня, в 11. год. передполудном зібралась українська пластова молодь на подвірю будинку Ставропігійського Інституту, щоби запротестувати проти теперішньої Управи Ставропігійського Інституту, котра відібрала львівському пластови його домівку при вул. Бляхарській. Демонстрація, в якій взяло участь около 600 осіб, відбулася зовсім культурно. Комендант УУСП закликав товариство, щоби впертою працею допомогло ВПК побудувати свій власний пластовий дім. Опісля на знак протесту спалено російський триколіровий прапор. Коли Руська вулиця заповнилася демонстрантами, що кинули ставропігійське подвіря, надіхало авто з поліцією, та вона не мала причин до інтервенції, бо демонстрація відбувалася спокійно й культурно.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В СЯНОЦІ.

У фабриці залізничих возів у Сяноці від довшого часу є безробіття, яке очевидно викликає серед робітництва велике невдоволення. На днях безробітні зібралися на нараду, після якої улаштували демонстрацію. Поліція хотіла розігнати демонстрантів, які ставили спротив, через що прийшло до бійки, у якій було 10 осіб ранених. Робітники всеж переломали кордон поліції і хотіли вдертися до фабрики, але поліція заступила їм дорогу вдруге та знов порaнила кілька осіб. Спроваджено військо, яке, стріляючи у повітря, розігнало демонстрантів.

МІСТО, ЩО СТИДАЄТЬСЯ НАЗВИ „ШІКАГО".

В полудневій Австралії є маленьке місточко Шікаго, отже має назву ідентичну з назвою одного з найбільших американських міст. Мешканці того малого Шікаго, довідавшись про великі скандали, які компромітують американське Шікаго, заявили, що не хочуть, щоби їх місто дальше називалося тою самою назвою. Тому перевели плебiсцит і охрестили своє місто назвою „Бут".

КОНФІСКАТА КОМУНІСТИЧНОЇ БІБУЛИ.

Львівська поліція сконфіскувала на львівському двірці великий пакет комуністичних відозв. Цей пакет, ваги 130 кільограмів, надала в Данціґу фірма „Шенкер і С-ка" до львівського відділу тоїж фірми. На переказі й на пакеті написано було, що в ньому містяться купецькі книги. Замість купецьких книг найдено там 30 тисяч комуністичних відозв.

ДИВНИЙ ВИПАДОК.

В Ампаро (С. Павльо), коли мама, Марія Франко, нахилилась до своєї 11-дневної сплячої донечки, дістала удар серця. Падаюча мама своїм тягаром задушила дитину.

ЗГОРІЛО ЦІЛЕ СЕЛО.

В селі Недобиль, радомського повіту (Келецке воєвідство), вибухла пожежа, що знищила ціле село. 300 осіб лишилось без даху над головою.

СТРІЛЯНИНА ЗА РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ.

Дня 14 березня населення прикордонної смуги біля Ловчевич (Виленщина) чуло в ночі сильну стрілянину на радянському боці. Особи, які втікли до Польщі, оповідають, що в одному селі селяне вбили комуніста, наслідком чого до села прийшов карний відділ. Селяне привитали військо стрілами з крісів, після чого комуністи підпалили село. В огні спопеліло 7 домів, потім військо арештувало 20 селян і на місці 4 особи розстріляно. Підчас бійки селяне вбили кількох червоноармійців.

СТШЕЛЬЦИ ВИБИВАЮТЬ ВІКНА В УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВАХ.

В селі Сасові, повіт Золочів, існує від кількох літ відділ польських стшельців, які час від часу нападають на українські установи в селі, як читальню „Просвіти" та кооперативу „Наша Торговля" й вибивають шиби. Дня 8 лютого ц. р. сасівські стшельци обходили свято десятилітний ювилей доступу Польщі до моря. З тої нагоди вважали вони за відповідне знову вибити шиби в читальні „Просвіти" та замазати синьо-жовту вивіску кооперативи калом. Як бачимо, то відвага й помисловість тих стшельців є подиву гідна.

ТАЙНІ ФАБРИКИ САМОГОНКИ.

В поставському, дзісненському та браславському повіті на Виленщині відкрила поліція 59 тайних горалень, що продукували горівку. Сконфісковано багато горівчаних апаратів і понад 1,000 літрів самогонки та спірту.

ДОЧКА КАЗАЛА ВБИТИ БАТЬКА.

У німецькім містечку Целі близько французького кордону жив Михайло Шафтляйтнер, який полюбив Тересу Ґірбль і хотів з нею оженитись. Але батько Тереси заборонив дочці виходити заміж і проганяв її нареченого з дому. Шафтляйтнер погрожував, що убе батька Тереси, а таки ожениться з нею і справді в короткім часі сусіди найшли труп старого Ґірбля з порубаною головою при помочі французької шаблюки, що лишилася з часів війни. На днях у місті Вельсі відбулася судова розправа проти Михайла Шафтляйтнера і Тереси Ґірблівної, обвинувачених в убивстві її батька. Тереса призналась у суді, що батько любив її не батьківською любовю, але любовю чоловіка і бажаючи зберегти її для себе, не дозволяв їй вийти заміж за иншого. Батько кілька разів намагався збещестити свою дочку і вона, не маючи сил боронитися далі, намовила свого нареченого вбити її батька, за що обіцяла вийти за нього заміж. Слідство виявило, що справді батько напаствував часто свою дочку і що вона нераз хотіла втікати з дому та плачучи скаржилася матері: „Мамо, я не в силі довше боронитися проти батька!" Суд засудив Тересу Ґірбльову тільки на 10 місяців вязниці, а її нареченого на 10 літ вязниці.

ДЕЩО ЗІ СТАТИСТИКИ МОСКВИ.

Радянська преса пише, що з наказу комісаріяту здоровля міліція виловила в Москві 6,000 бездомних дітей, які віддано лікарським оглядинам. Виявилось, що серед цих бездомних дітей є 4,173 заражених венеричними недугами, 1,118 туберкулічних. Підчас ловів бездомних ці діти вступили з поліцією у формальну битву, в якій згинуло 60 осіб.

ГОРЯТЬ КОЛЄКТИВИ.

Минський часопис „Орка" повідомляє, що в Минщині згорів колектив „Пролетарій". Підпалили його невислiджені досі селяне і то саме тоді, коли відбувалися збори, на яких мали ухвалити постанову про зачинення церкви.

ЗАПАЛАСЯ ЗЕМЛЯ.

У лісі Й. Борковського, 4 км. від Мельниці (пов. Борщів), запалася земля. Яруга, що там утворилася, глибока на 18 м. Причиною є западення землі над одною з підземних печер, яких в тій околиці є чимало.

СТАВРОПІГІЯ ВИКИДАЄ ПЛАСТОВУ МОЛОДЬ НА БРУК!

В неділю, 9. березня ц. р., відбулись установчі збори „Приятелів пластової молоді", як окремої, автономної секції „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю" у Львові. Метою цієї секції є всенародня поміч моральна і матеріяльна та опіка над пластовою молодю. У склад управи ввійшли: д-р Степан Дмоховський — голова, о. проф. д-р І. Фіголь — заст. голови, пані: Донцова, Старосольська і Струминська та п-ове Галяревич і Навроцький — члени.

З біжучих справ найбільш актуальна тепер справа пластової домівки викликала на зборах оживлену дискусію. На днях Український Пласт мусить покидати свою дотеперішню домівку при вул. Бляхарській ч. 11. яка є власністю Ставропігії, а яка викидає наших дітей на вулицю.

Москвофільські мамути рішили остаточно викинути наші діти з домівки, яку вони займали кільканацять літ. Треба отже подбати негайно про нову домівку, щоби пластова праця не припинилась, а дотеперішні надбання не змарнувались. Як протест проти кацапського насильства зложили присутні готівкою і деклараціями квоту 950 зол. на фонд нової домівки.

Цей перший відгук українського громадянства слід щиро повитати. Довідуємося, що вістка про викидання пластової молоді на вулицю розворушила й ширші наші круги у Львові. На днях утворився вже спеціяльний комітет для придбання пластової домівки, до якого ввійшли найвизначніші наші громадяне і громадянки. Цей ширший комітет виділив із себе тісніший комітет і на днях вийде вже його відозва до українського громадянства з покликом складати негайно жертви на будову чи закупно пластового дому у Львові. Не сумніваємося, що ввесь український загал відгукнеться на поклик комітету своїми жертвами.

(„Діло").

СТАЛІН ПОЯСНЮЄ ПРИЧИНИ ЗМІНИ СВОЄЇ ПОЛІТИКИ

ПРИЗНАЄ, ЩО ПАРТІЯ ПОРОБИЛА БАГАТО ПОМИЛОК, ЯКІ ТЕПЕР ТРЕБА НАПРАВИТИ. КРИТИКУЄ ПРАВИХ І ЛІВИХ КОМУНІСТІВ. КАЖЕ, ЩО ВІН НЕ ДИКТАТОР.

МОСКВА (СССР). — Місцеві газети „Правда", „Ізвєстія" та инші містять величезні статті Сталіна, в яких він дає пояснення щодо зміни сільсько-господарської політики партії. Сталін заявляє, що він є лише секретарем партії, який виконує постанови партії. Тому й останній зворот у політиці в справі примусової поспішної колективізації сільського господарства є не його персональне рішення, а рішення всього центрального комітету партії.

Він признає, що колективізація переводилася поспішно й такими засобами, котрі привели до страшного обурення серед селянства та внесли хаос у сільське господарство всієї держави. Багато селян середняків, які властиво є пожаданими й приятелями радянської влади, були причислені до кулаків, а господарства їх знищено. Щодо кулаків то Сталін заявляє, що їх і далі будуть безжалісно нищити.

Нарешті Сталін різко критикує праву й ліву опозиції партії, вважаючи праву опозицію більше небезпечною й шкідливою для партії, ніж ліву. Сучасну зміну політики в справі колективізації сільського господарства Сталін називає не відступленням, а лише закріпленням на захоплених позиціях. Він говорить, що кождий жовнір знає, що закріплення на позиціях веде нарешті до остаточної побіди.

ЗАСУДИЛИ ГОЛОВНОГО РАБІНА.

МОСКВА (СССР). — Головного ленінґрадського рабіна, Лазарева, якого обвинувачено за звязок із закордоном, засудили до висилки на десять років в один з північних концентраційних таборів. Чотирнацять инших жидівських діячів та рабінів, які були арештовані разом з Лазаровим, також засуджено до висилки в концентраційні табори на ріжні короткі речинці. Їх судили за порушення державної заборони вчити діти слова Божого.

Жидівський захист для старих, який підтримувала місцева жидівська громада, котру тепер влада розвязала, замкнено ізза браку коштів. Старих Жидів, більшість у віці понад 80 років, які були в тому домі, розміщено в християнських захистах, а декого з них приміщено в бувших монастирях.

Ліга безбожників заявляє, що в часи жидівських свят Паски її члени будуть ходити від хати до хати, щоби збирати свічки, які по ритуалу Жиди мають запалювати. Притім безбожники заявляють, що збирання ними свічок буде мати місце лише там, де їх віддадуть їм добровільно.

ІТАЛІЯ СТОЇТЬ НА СВОЙОМУ.

ЛОНДОН (Англія). — Знову страчено надії, що морська конференція закінчиться договором усіх пятьох держав, учасниць конференції. В той час, як майже осягнено повне порозуміння між Америкою, Англією та Японією, а також Франція стоїть на шляху скорого порозуміння з Англією, Італія не сходить зі своїх категоричних вимог до фльоти, рівної французькій.

Італійський міністер справ закордонних, Ґранді, відвідав голову конференції Мек Донелда й категорично заявив йому, що він має інструкції від Мусоліні, щоби в жадному разі не відступати від поставлених уже вимог Італії. Отож треба сподіватися, що Італія не підпише спільного воєнно-морського договору про обмеження своєї фльоти.

АНҐЛІЯ ПРАВИТИМЕ ПАЛЕСТИНОЮ.

ЛОНДОН (Англія). — Мек Донелд заявив, що Англія не відступить від декларації Балфура в справі Палестини й буде правити нею на підставі мандату Ліґи Націй. Він говорить, що всякі спроби нових заворушень у Палестині будуть в самім зародку припинені.

Цю заяву Мек Донелда стрінули прихильно всі лідери инших партій на чолі з Лойд Джорджем та Болдвіном. Вони обіцяють йому всіляку підтримку своїх партій.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

ЯФФА (Палестина). — Йосифа Урфалі знову засуджено на смертну кару за вбивство Араба підчас погрому в Палестині минулого року. Це вже другий раз суд видав йому присуд смерти, після того, як перший присуд був скасований апеляційним судом.

Урфалі є одиноким Жидом, якого засуджено на смертну кару за вбивство Арабів. Оборонці його знову вносять апеляцію на цей присуд.

ІЕН ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧИЙ ПОВСТАНЦІВ.

ПЕКІН (Китай). — Представник провінції Шансі оголосив повідомлення від генерала Іена-Гсі-Шана про те, що він став на чолі всіх повстанчих військ та груп, які виступають проти нанкінського правительства й Кай Шека. Іен повідомляє чужинецькі посольства, що він гарантує недоторканість усім чужинцям в Китаю, але просить, щоби чужі держави стрималися від моральної та матеріяльної підтримки нанкінського уряду.

Між військами генерала Іена та Кай Шека вже почалися сутички, але ще точних відомостей про їх хід не отримано. Тому покищо годі сказати, як розвивається воєнна акція.

ТАРДЮ ЗОХВОРІВ.

ПАРИЖ (Франція). — Премієр-міністер Тардю знову захворів і лікарі приписали йому кількаденний спокій. Вони кажуть, що це наслідок його перепрацьовання, а не отруї, як дехто думав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВАТИКАН І УКРАЇНА

По останніх подорожах краєвих і американських греко-католицьких владик до Риму повіяло сумом на нашій рідній землі. Богато писалося там, коли владики виїжджали до Риму, а мовчанкою стрінуто їх поворот. Кажуть, що нічого доброго не привезли владики з Риму. Ми в Америці знаємо те, що привезено — благословенства та запевнення Святішого Отця про велику любов до нашого народа і нашого обряду.

Про ту любов пише рівнож до старокраєвого „Українського Голосу" Евген Онацький, кореспондент з Риму. У своїй статті „Ватикан і Україна" пише він між иншим таке:

„Головною ідеєю папи Венедикта XV (попередника Пія XI) було зближення східньої і західньої церков. **Вважалося, що головною перешкодою для зближення був царизм, — тому російська революція, навіть у своїй пізнішій большевицькій фазі, викликала в Ватикані нескривані симпатії. Частина тих симпатій припала і на українську революцію. Папа Венедикт визнав Уряд УНР., післав Петлюрі своє благословення, і в своїму листі до митрополита А. Шептицького (21 лютого 1921 р.) писав: „Тому власне, що в нашому серці ми маємо надію на повернення народів Сходу до єдиної віри, сподіваємося глибоко, що через Українців, тісно звязаних з Святим Престолом, дуже швидко може сповнитися бажання, що його висловив наш славний попередник Урбан VIII, який сказав відомі слова: „Я надіюся, що через вас, мої Русини, Схід навернеться".**

„Як відомо, папа Венедикт для виконання і прискорення сих своїх надій не лише прийняв у себе українське посольство, але й призначив на Україну свого високого представника, покійного вже о. Дженокія."

Та часи змінилися, пише далі Е. Онацький. Уряд УНР опинився на іміграції, а Україна під большевиками. Папа Венедикт помер, а на його місце прийшов бувший варшавський нунцій, Пій XI. Отсей папа здобувся на могутнє слово проти большевиків, але, каже Онацький, „в справі українській, що має в собі стільки болючого, не лише з національного боку, але і з боку власне релігійних переслідувань, як нпр. відбирання церков на Волині та Холмщині, ми ніяк не можемо діждатися — і мабуть і не діждемося жадного сміливого слова". В промові до українських паломників не уважав папа можливим „ані разу вжити страшне слово „Україна" або „Українці" і говорив лише про „вашу землю" і „ваш народ". Кінчиться та стаття тим, що Ватикан числиться тільки з силою, а не з правом; і як довго не буде в нас сили, будемо у Ватикані фігурувати далі „як безбатченки, як анонім або псевдоніми".

Лев Ясінчук.

ПЛИВЕМО ПРОТИ ХВИЛІ:

ЗАМІСЦЬ ГАЛИЦЬКИХ ОБРАЗКІВ.

Болючі іграшки та руїнницький дух. — Вязниці. — Причинки до господарського занепаду. — Блахман самоуправи. — Спільний фронт українських радних. — Жертвенність українських громад. — Як жаліють мужика. — Нема задержки. — Національний музей.

Якби так хотіти реєструвати всякі безправства, що тепер водяться на нашій не своїй землі, то треба би кожного тижня написати свіжу книжку. Вже навіть не хочеться вірити в якунебудь систему тих, що неймовірних учинків допускаються. Прямо якась несамовита дурійка опанувала малощо не кожного, що почуває себе Поляком. Ви певно зауважили, якто нераз мала дитина візьме прутика тай без думки січе по травиці чи по квітці. Так і тут: уладжують собі бездушні іграшки на шкірі українського народу.

Бавиться н. пр. молодь у читальні, — впадають „стшельци" і счиняють авантуру. Бачить провідник забави провокацію, яка може покінчитися сумно (на всякий випадок сумно для Українців), розвязує забаву. А рано: читальня зруйнована, без вікон, віконниць, без ганку. Так було в лютім ц. р. в Мшані, повіту Городок.

Є в Польщі доволі вязниць, бо 382, а місця в них на 34,863 особи. Але вони не для тих патріотів, що громлять Українців. Є тут і поліції доволі; але її вживає уряд як одинокого засобу для наладнання гармонійного співжиття „своїх" народів.

Економічна кріза зростає застрашаючо. Фабрика одна по другій припиняє працю. В самому Бєльску стануло 20 ткацьких фабрик, а в Лодзі збанкрутувала одна, яка затруднювала 3,000 робітників. Замкнено теж кільканацять фабрик сукна в Білостоці. Навіть державні фабрики обмежують продукцію. До злиднів селянства причиняються ще й досліди, які примінює уряд на конто селянина. Минулого року видав державний тютюневий монополь насіння мадярського тютюну. Тютюн ніжний, ніяк не надавався до плянтації в Галичині. Але уряд хотів спробувати, а селянин... заплатив. Бо дав під управу землю, робив коло тютюну до пізної осені, а коли відвіз до магазинів, то (буквально) ані сотика не одержав, бо тютюн узяли „до закопання".

І замісць обдумано взятися до направи господарства, то теперішним власникам української землі все зайчики шибають по голові. Радять тепер над самоуправою (автономією). На що? Щоби місцеве населення само собою управляло? Де там! Щоби забезпечити польськість на наших землях. Вже соймова комісія постановила, що війт буде мусіти здавати іспит, чи вміє по польськи в слові і письмі.

А ради громадські мали би бути так приспособлені, що колиб у громаді було 10% Поляків, мали би вони вибирати половину радних. А тому, що міста є великої ваги, то в них мало би бути ¾ радних Поляків. На якій основі? Основа основою, але деякі причини є. Недавно (2-го березня) зясував ті причини польський посол Стронський з урядової партії на вічу у Львові. Він говорив, що самоуправні тіла мали би дотичну землю ще міцніше звязати з „паньством". Тому зі самоуправ мусілось би усунути боротьби народностей, яким треба надати рівні права. Так і сказано: рівні права. В якому виді? А в такому, що (очевидно) права польської людности, набуті на тій землі кровю — не можуть бути нарушені. Самоуправа мусить узгляднити окремішні властивости тих земель і ролю, яку має сповнити супроти держави польське населення. Оце буде рівне право. Значить: з Варшави не можна так вигучно, доцільно, послідовно переводити польонізації, як це потраплять місцеві вправні діячі!

У великій більшости наших сіл правлять тепер дійсно українські радні. Недавно відбувся у Львові зїзд українських радних львівського повіту, на якому явилося 500 радних, а в Калуші аж 800. Зїзд у Калуші був тим замітний, що відбувся в той день, коли був тут воєвода, а місцевий староста скликав війтів на сесію, щоби з цілим почотом привитати свого начальника. Та українські війти пішли на свою окремішну раду. І врадили не щобудь, а між иншим — завести в громадських урядах українську мову, вставляти в громадські буджети значніші грошеві суми на потреби українських культурно-освітних установ, а головно „Рідної Школи". Попри це висловлено рішучий протест проти практик повітових рад, які нераз важаться вставляти від себе тягарі до громадських буджетів на всякі противні чи непотрібні громадам справи. Коли українські радні стільки собі позволяють, то не дивниця, що другий такий зїзд у Львові розвязала поліція.

А всеж таки українські радні тримаються. У Княждворі (повіт Коломия) перед нарадою про громадський буджет прийшло письмо з повітового виділу, яким наказувано, щоби громадська рада вставила в свій буджет: 450 зол. на державну поліцію, 100 зол. на повітового бугая, 200 зол. на будову повітових шкіл, 120 зол. на акушерку, яку „повят" буде утримувати, а 100 зол. на удержання „стражи пожарней". Не страхаючися погроз, рада вікинула всі ті домагання, а натомісць ухвалила 100 зол. на „Рідну Школу" у Львові, 300 зол. на убраня для дітей місцевої школи, 100 зол. на „Просвіту", 100 зол. на інвалідів і 125 зол. на тов. „Сільський Господар".

Але щодо жертвенности самоврядних органів, то влада уважає, що треба покласти свою руку. У звязку з теперішним обезціненням збіжа (одинокого селянського артикулу збуту і то з конечности) ухвалив т. зв. „економічний комітет" при раді міністрів, що вставляти в громадських буджетах допомоги для всяких установ буде заборонено. От, раз пожалують мужика. Но, але на повітову акушерку, стшельців, школу людову чи косцюл, то таки треба буде громаду присилувати щось дати. Інакше не було би рівного права. Очевидно, в розумінні Поляків.

А міжтим нарід робить своє. Як то кажуть: живий живе гадає. Партійна дурійка дещо притупилася, товариства розвиваються, будуються народні доми, життя йде та силує нераз братися до річей, від яких колись робилось би моторошно. Мають Українці велике майно „Народний Дім", але його за польською поміччю доницщують москвофіли, заки зовсім щезнуть з лиця землі. Обдовжують його немов навмисне. **А натомісць свідки нашої давньої культури, приміщені в Національному Музеї, у великій части лежать у скринях, бо не мають їх де розпакувати.** Тому конечна потреба розбудувати дотеперішний гарний будинок. Його жертвував колись митрополит, Андрій Шептицький. Через 25 років піклувався тим музеєм. Але тепер уже мусить музей перейти під опіку українського загалу. **Там переховані цінні досягнення творчої праці українського народу, національне майно по наших предках. Через зрозуміння тих памяток стане глибшим не тільки почуття краси, але й національної самопошани і самопевности. В українських кругах радо приймили допомогу останньої Конвенції Українського Народного Союза на потреби Національного Музею. В нас вірять, що в Америці є чимало заможних Українців, яким про вартість Національного Музею навіть не треба аж викладати.**

Блукав я по рідній землі,
Шукаючи тої правдоньки.
Знайшов її не в церквах, монастирях,
Не в книгах учених,
Не в покорі німій, не в байдужности,
Тільки в звазі та силі козацькій.

Сп. Черкасенко.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Д. Малецький, Ню Провіденс. — Се вже другий факт, у котрому федеральні натуралізаційні урядники не хочуть признавати Українцям права подавати себе при вибиранню горожанських паперів за Українців. Треба таких фактів більше. Як знаєте инші факти, просимо переслати повідомлення до редакції.

В. Л. — І знов питанне: котрий нумер має се чи онте питанне? Чи се таке важне, котре питанне? Правда, звичайно уряд, подаючи питання або пояснення до них, нумерує собі сі питання чи пояснення, але зі сього ще не виходить, що той, що вчиться, як на питання відповідати, має зараз виковувати на память нумери питань. Той самий уряд раз подасть питанне під одним нумером, а відтак пояснення під иншим. І ніхто йому з того не стане робити ніякого закиду. Ніхто, хто має в голові все в порядку. Хіба людина, що звертає головну увагу на побічні справи, а не на головні, може таке робити. Ви певно знаєте народний анекдот про чоловіка, котрий сказав: „Семе не кради. Осьме вже можеш". Так наш нарід змальовує такого чоловіка, що на нумерацію звертає більше уваги, як на саму суть річи.

Тому порада Вам така: не клопочіть собі голови тим, котре се питанне, а дивіться за тим, щоби на питання були правильні відповіди. За нумер Вас ніхто не буде питати.

Miss Julia Bartosh, Detroit, Mich. — Your fine report of the Ukrainian program at the International Students Club will be published in the Ukrainian Juvenile Magazine.

Жонатий. — Чоловік не повинен ніколи уступати.

— Якто ніколи?

— Ніколи, як він має рацію. Як не має рації, то що иншого, але як він має правду і уступає, то як його назвете?

— Жонатим.

Г. Бергстед.

ПЛАЧ МАЛП.

Жили собі малпи в лісі, наче в раї. Ні справи мешканевої, ні метелиці, ні клопотів із податками.

Схочеш їсти — вистане простягнути волохату лабу по банана. Скучно — гойдайся на гиляці, видряпуйся на вершки пальм, вганяй собі поміж ріжними орхідеями, прижмурюй очи до сонця та слухай поетичного шепоту лісового струмочка там вдолі!

Тому то ніяке сотворіння на землі не було таке щасливе, як вони.

Аж ось одної фатальної днини впав їм у лаби знаменитий твір Карла Дарвіна: „Про походження людини" — від малпи. Книжка, правду сказати, зовсім не надається до читання для малп...

Книжка ця просто запаморочила їх. Чиж людина, володар природи, справді лише... Ні, це неможливе!

Малпи проковтували картку за карткою, серця билися в них. Алеж, так, нема найменшого сумніву! Є на це незаперечні докази.

Коби то ще цю книжку була написала якась кудощава малпа, у приступі манії величности або галюцинації... Де там! Книжку цю написав один із представників величнього роду, один із найбільш учених і славних мужів!

Малпи запаморочилися не менше, ніж були би запаморочилися якісь нуждарі, колиб їм хтось ненадійно сказав, що мають свояків міліонерів в Америці.

І подумати лише! Люде, ці славні, божеські люде — це своякі малп, благородні своякі по крови!

Туга найшла на малпи. Всі лісові барви наче поблідли нараз у їх очах, банани втратили всякий смак, усю красу підрівникової природи заслонило наче вбожество шпиталю, в якому животіли бідні малпи, погорджені богатими своякими...

Вкінці постановили відвідати цих богатих свояків. Під проводом делегації пустилися в дорогу по верховіттях дерев.

За кілька днів добилися до країн, у яких жили люде. Повитягали шиї.

Що за велич! Доми... палати... бульвари... памятники... фонтани... трамваї... авта! І хмари, хмари людей. Вулиця гудить, шумить... Ах, які дуже великі товпи, які страшно великі!

Малпам, які сиділи на вершках дерев, здалося нараз, що вони такі маленькі, нещасні, волохаті. Чи справді ці горді сотворіння також малпячого роду? А цей рай, не місто, чи дійсно табор малп? Ні, ні, ні! Цей Дарвін мусів таки порядно перебрехатися!

І малпи вже хотіли уступитися, аж нараз одна бистроока малпа давай кричати та показувати лабою вділ, наче біснувата:

— Гляньте! гляньте! он там!

Усі глянули в цей бік.

Якийсь прохожий почепив собі зелену стяжку до капелюха. Інші побачили, кинулися до нього й один за одним стали причіпляти собі такі самі стяжки...

Як побачили це малпи, наче тепла струя полоскотала їх.

— Голос крови! Голос крови — шептали та гляділи, що там діється вдомі, мало очей не видивили собі.

Хтось із людей став підсвистувати якусь пісоньку. Небаром ціла вулиця свистала цю саму пісоньку, якраз цю саму.

— Голос крови! Голос крови! — раділи малпи та плескали в долоні. — Нема сумніву, вони з нашої крови!

Люди плили филею до якогось будинку. Малпи зачаїлися близько під вікнами та стали підглядати.

На підвищення вийшов якийсь чоловік. Виглядав дуже достойно, на лиці пробивалася в нього велика журба. Інші люди сиділи на лавках. Були також зажурені на лицях.

Нараз бесідник розсміявся і зараз усі вибухнули сміхом. Потім бесідник заплакав і зараз ціла саля стала втирати носи. Вкінці став говорити дуже палко, вирячив очи від благородного обурення. Всі слухачі заворушилися й собі з обурення.

Врадувані малпи поглядали лише одна на одну. Очи іскрилися їм із радощів.

— То наша кров, наша кров! Ах, любі своякі! Ах, таки судилося нам віднайти вас!

Депутація поволеньки злізла з дерев, пішла до палати губернатора та вклонилася йому, не чуючися на радощах.

— Ексцеленціє, ми лише ваші вбогенькі своякі, ми мешканці лісів... Та ми гадаємо, що вам і нам любо буде навязати звязки родинні, тому...

— Тьфу! а це що за влізливість! — скрикнув губернатор. Він не був дарвініст — і задзвонив. Якстій збіглися його чорні льокаї з мітлами та дрючками.

— Виженіть відси цю огидливу, волохату зволоч! Геть, геть!

Депутація в переполосі кинулася втікати, добігла по крівлях і коминах до інших малп, що ждали на неї на верхах дерев. Здала сумний звіт про жалюгідний перебіг авдієнції.

Нещасні малпи! Який жаль, яке розчарування! Такі близькі своякі погорджують ними!

Два тижні чути було з верховіття дерев жалісний плач.

— Ах, брати, брати! Не відтручуйте від себе бідних свояків. Не оставляйте нас у нашому пониженні й убожестві. Братіки, братіки! Припустіть нас до себе, позвольте полежати на ваших каналах, побувати на ваших зборах, поїздити автомобілями, посидіти у вотерклозетах, як ви всі... Ах, братіки, братіки! Любі, дорогенькі брати!... Скінчилося на тому, що губернатор вислав відділ стрільців і ці дали одну-другу сальву до дорогеньких братіків... Тоді малпи кинулися на лоб на шию, втікали в глибину пралісу.

Та ба! тепер наче зникло їх веселе-радісне життя. Понурі, сквасніли сиділи малпи кожна на свому дереві тай або сварилися або прозивалися. Банани не лізли їм у горло, бо в в місті бачили тісточка. Втратили охоту гойдатися на галузях, бо в місті бачили електричні каруселі! Що вечора вилазили на вершки пальм і жалісливий, сумний плач їх нісся відтіля до обіцяної землі, де жили їх благородні своякі.

* *

Аж ось, кілька літ тому, одної тихої ночі почули малпи по другому боці страшний крик і галас. Не знали, що їм робити. Ввесь малпячий рід знову рушив із місця, пустився в довгу мандрівку до країни людей.

Ах, яке страхіття! Там лютувала війна. Почалася, щоправда, десь там далеко, але небаром і тутешні люди стали бунтуватися, заволоділа ними жадоба боротьби. В головах їм кипіло, руки й ноги дрижали, віддих запирало у грудях... Вкінці відітхнули свобідніше: хтось збив шибу в крамниці — і небаром у цілому місті не остала ніодна шиба, всі вибито до одної. Нараз роздався вистріл — і зараз загреміли сальви по цілому місті... Десь хтось підпалив дім і за кілька хвиль горіла половина міста. Ще година — і люди на взаводи вішалися на ліхтарнях, а малі діти насаджували на багнети.

Тоді заплакали перелякані лісові малпи:

— Братіки, схаменіться! Брати!... Ах, крове наша! Ах крове!

Одначе вже було запізно. Люди кидалися один на одного з ножами та з усієї сили вбивали їх собі в серця. Волосся ставало дуба, голови падали, руки піднімалися, щоки затискалися, зуби скреготали. Довкола траскіт, вир людський, суматоха нечувана, вихор одурманюючого бою... Дзвони гуділи, гармати грали... Зойки, стони, — все це змішалося, зіллялося, що нічого розібрати. В цілому місті ніде спокою, холодної крови!

Від часу до часу змучені вояки вставали, тоді кидалися одні одним у рамена та говорили, що чейже вони собі брати, не хочуть заподіювати одні одним кривди, а коли боролися, то лише тому, що годі було інакше!... Та за хвилю зявлялися старшини і сповіщали, що перемиря скінчилося. Всі втирали сльози та знову кидалися одні на одних із багнетами, вкриті потом, смерділи справді по малпячому... Ще гірше! Зі смроду навіть на малп ударяли млости!

Здалека, з усіх боків овиду доходив гук гармат — усюди такий самий бій. Дим і смрід, дійсно малпячий смрід окутав увесь світ. Ціла земля наче найшлася під малпячою владою, пересмерділа малпами...

* *

Лісові малпи дрижали з жаху на шпилях дерев, цілими тижнями гляділи на людське божевілля. Бачили, як перемінювалися в руїну всі міста, як слідом за різнею і пожежею йшла пошесть і голод. Бачили, як нараз найшлися філянтропи та прошаки, як по цілому світі почалася нараз біганина з добродійними мисочками. Лісові малпи гляділи, гляділи на це... тай нараз одного гарного дня кинулися втікати, наче чорти гналися за ними, без опамятання, в свої сторони. Гонили, не задержувалися, поки не почулися зовсім безпечними в рідних лісах, на любих, старих бананових деревах. Ах, лісе! лісе! Ах, просторий, густий, тихий, радісний лісе! Малпи не здогадувалися досі, що він такий великий, такий гарний, маєстатичний!

Раннішне сонце кидало промінням на орхідеї та банани. Все співало, все пахло теплом, щастям, радістю життя. І малпи нараз попали в шалену радість, давай скакати, вивертатися. Щойно тепер зрозуміли малпи, що вони справжні діти сонця, діти радощів, безжурности. Зі смутком подумали про далеких, нещасних свояків, які колись, у нещасний день кинули рідні ліси... А вечорами, як сиділи на вершках пальм і гляділи на захід сонця над орхідеями, як прислухувалися шепотові струмочка в долині, звертали чорні, поморщені морди в сторону далекої країни, де жили ці нещасні своякі, люди — зі своїми мировими конгресами, гарматами, добродійними товариствами. І нараз ціле малпяче плем'я почало тисячголосову, плаксиву пісню:

— Ах, братіки, братіки! Верніть у ліси!...

МОСКВА СУДИТЬ УКРАЇНЦІВ.

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ЦЕРКВА І „СВУ".

Акт обвинувачення твердить, що українська автокефальна церква відограла одну з найвідповідальніших роль у роботі „СВУ". Вона сформувалась в роках 1919—1920 при підтримці влади УНР. Фактично мала вона тоді свій організаційний центр у „Кирило-Методіївському Братстві" та обєднувала в собі найзавзятіших українських націоналістів. Керманичами автокефалістів вже тоді були Липківський і В. Чеховський. Коли большевики перебрали владу на всій Україні, тоді „розбита в отвертій боротьбі українська контрреволюція шукала нових форм боротьби з радянською владою. Найзручнішою в розумінні конспірації та в розумінні перспектив формою контрреволюційної роботи була церква, бо вона давала можливість контрреволюційним елементам, прикриваючись легальною церковною діяльністю, здійснювати плян боротьби з радянською владою".

Найважнішим моментом в історії організації української автокефальної православної церкви був перший всеукраїнський автокефальний собор, скликаний у 1921 р. В цьому соборі мали взяти дуже активну участь найвидатніші члени тодішнього „Братства Української Державности" (БУД).

Зірвавши давно зі „староставянською", тобто російською церквою, УАПЦ вибрала на цьому соборі першим митрополитом В. Липківського, що був кандидатом „БУД-у". Всі постанови цього собору мали мати теж різкий антирадянський характер.

„Актив УАПЦ — читаємо дословно в акті обвинувачення — у Київі й на місцях провадив підсилену роботу щодо обєднання й консолідації контрреволюційних елементів. Збанкротовані ідейно... петлюрівські старшини, командарми й отамани... знайшли собі притулок і широке поле для контрреволюційної діяльности в лавах так званих „священодіячів" УАПЦ. Ця церква мобілізувала розпорошені й розбиті контрреволюційні елементи, притягуючи їх до активної контрреволюційної діяльности. Українські контрреволюційні елементи, що влились в автокефальну церкву, щільно звязалися з куркульством та іншими протирадянськими елементами на селі... Широкі можливости ведення контрреволюційної діяльности між куркульством під прикриттям автокефальної церкви привели в її лави чимало атеїстів, які цікавились церквою як знаряддям контрреволюційної роботи. Велике значіння в житті УАПЦ мало питання про кадри „священодіячів". Потребу організації школи, яка готовилаб активних діячів, викликали подвійні міркування: з одного боку треба було підготовити контрреволюційний елемент, який вступив до УАПЦ і давніше не мав нічого спільного з релігією й церквою, і треба було оформити антирадянський світогляд контрреволюційних діячів, що прийшли в УАПЦ. Для цього зорганізували „Вищу Богословську Школу" і т. зв. „Братство робітників слова". Організація тих розплідників контрреволюційної ідеології відбувалася з відома членів „БУД", а характер їхньої роботи „БУД" зумовлював своїми загально-політичними директивами. Коли „Братство робітників слова" мало за свою основну мету контрреволюційне виховання автокефальної молоді, то „Вища Богословська Школа" готувала автокефальних пропагандистів-попів, які по скінченні школи мали йти на села, щоб обєднати ворожі радвладі елементи. Не меншу увагу приділив „БУД" і в справі провідництва в УАПЦ. Здійснюючи під кермою „БУД" контрреволюційну роботу, УАПЦ на одному з перших місць поставила провідництво для прищеплення широким колам парафіян антирадянських настроїв. Щоби розвязати це питання та визначити рямці провідництва, організували комісію, в якій брали часть члени „БУД"."

Такі твердження акту обвинувачення про повстання й завдання УАПЦ перед десяти чи девяти роками. Коли ж у 1926 р. повстала „Спілка Визволення України", то вона перебрала на себе всі давні прерогативи „БУД-у" в автокефальній церкві та використовувала її в своїх політичних цілях. „СВУ" мав стати — як каже акт обвинувачення — навіть на тому становищі, що УАПЦ мусить на Вкраїні користуватися цілком низькою привілеїв у порівнанні до инших церков і робив у тому напрямі при допомозі своїх членів, що були в ріжних установах, відповідні заходи, використовуючи для цього всі легальні можливости.

„Провинами" та „злочинами" української автокефальної церкви в новіших часах, уже за часів „СВУ", як також „доказами" на цитовані твердження акту обвинувачення займемося в черговому числі. — („Діло").

Ніщо. — У вас зимно?
— Зимно. Маємо зеро — погоду.
— Це ніщо.
— Якто ніщо?
— Зеро — то ніщо.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЛУДЛОВ, МАСС.

Вистава драми „На шляху до волі".

День 15-го березня 1930 р. відбулася в нас вистава історичної драми „На шляху до волі". Публика, як на таку малу місцевість, була досить чисельна. Прибули гості з Голійок, Емерст і Савтдірфілд. Прибула також група Придніпрянців зі Спрінгфілд, які, на жаль, все ще уперто звуть себе „Русскими". Аматори вивязались зі свого завдання бездоганно. На особливу увагу заслугують п-ки М. Мельник і А. Звірінська, які хоч тут уроджені, виконали свої дуже поважні ролі досить добре.

Публика була вповні задоволена. Своїми гучними оплесками часто переривала сценічні акції, чим ставила аматорів у скрутне положення. Нераз приходилось аматорам у найвисшім напруженню акції ставати і ждати на спокій. Такі случаї впливають нераз дуже відемно на цілу виставу. Однак вистава випала вдоволяючо, гарно і на бажання довколичних Українців буде повторена в Савтдірфілд 6-го квітня, 1930 р., а 26-го квітня, 1930 р. в Гартфорд, Конн.

Частину доходу з цеї вистави доложено до коляди (з вистави 21.50, з коляди 28.50) і разом $50.00 вислано через „Обєднанне" на „Рідну Школу" в краю. Дохід з тогож представлення, яке відбудеться в Савтдірфілд і Гартфорд, рівнож призначений на народні цілі в краю.

Підготовка фестину.

Спільний комітет довколичних українських Товариств, Громад і Шкіл, вибраний на зїзді делегатів в Емерст, 9-го березня, 1930 р. вже почав свою роботу. Екзекутива зорганізованого комітету віднеслась до уряду міста Емерст о „перміт" а також була особисто у президента „Емерст-каледж" з просьбою о дозвіл на відбуття цього фестину в парку згаданої школи. Розіслано запрошення до околичних хорів і орхестр. Рівнож запрошено О. Ревюка на бесідника.

Які успіхи принесуть ті заходи, годі предвидіти. Роботу почато серед дуже невідрадних обставин. В стрічі з американськими урядовими чинниками приходиться давати пояснення у найбільш примітивних відомостях про Україну й Українців. До того цілковита відсутність фондів на підготовку того підприємства і значна розкиненість поодиноких громад (від 30—70 м.) ставить комітет в дуже критичне положення.

Та мимо того праця йде. Прикладаємо всіх зусиль, щоб той фестин, який має дати почин до постійної співпраці довколичних Українців у народнім життю, випав як найбільш величаво. Кождий свідомий Українець з довколичних місцевостий повинен причинитися до успішного переведення того фестину. Тим додамо охоти й енергії менше-рухливим громадам до більш інтензивної праці на народній ниві, а в молодшім поколінню вщепимо переконання, що воно не має чого встидатись свого національного походження, а навпаки, може ним гордитися.

В. Петрусик, учитель.

З УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО РУХУ.

З Галичини і Волині.

По війні богато хорів ожило і богато нових зарганізовано. Зпоміж усіх наших хорів там Дрогобицький Боян, під проводом о. С. Сапруна, оказується найбільш активним. Не тільки цей хор став одним із передових, але і почав видавати журнал, присвячений хоровій та загально музичній справі. Редакція цього журналу спочиває в руках о. Сапруна і проф. Сольчаника. До співпраці приступив також наш композитор д-р Людкевич, проф. О. Залеський, д-р Нижанковський і инші. Дрогобицький Боян піднявся також справи Обєднання хорів, пропонуючи творити обласні союзи. У своюму проєкті кажуть, що життєва суть союза лежить у збірних виступах. На їхню думку обласні союзи мали би створити союз союзів. Обласні союзи повинні мати своїх керовників (інструкторів), а приходи з концертів повинні бути призначені на покриття витрат обласних союзів і на зїзди хорів.

Діло не мале і не маловажне. Ми певні у тому, що Дрогобицькому Боянові удасться його гарний почин побачити великим ділом, а і певні ми, що ніщо не спинить його у довершенні обдуманого пляну.

—о—

З Великої України.

Є там опери, (в Харкові, Київі та Одесі), є симфонічні орхестри, є Всеукраїнське Музичне Т-во, є безліч хорів, та все це стрічається (з півночі) із закидом, що мало у них радянського духа.

Щоби скаптувати собі „галічмена" Кирила Студинського, взяли маловартісну, а польським композитором справлену во время оно, оперу покійного, тестя Студинського „Купало", переробили її і виставили на доказ заінтересування Галичиною. А разом з тим указом Москви заборонено раз на все виставу Артемовського „Запорожець за Дунаєм" (у межах У. С. С. Р.). От, дочекався наш „Запорожець" чести!

Не штука! **Він:** Присягаюся вам, пані, що ще ніколи брехня не вийшла мені з уст!

Вона: Це не є ніяка ваша заслуга, бож ви говорите через ніс!

НОВИЙ СТІННИЙ КАЛЕНДАР.

У львівськім „Ділі" читаємо таку новинку:

„Співацький журнал „Боян", що від кількох місяців виходить у Дрогобичі, видав ювилейний музичний календар. Тут новість подвійна: „Боян" — це одинокий співацький журнал на зах.-українських землях, а календар — це перший музичний стінний календар. Його видано у століття оснування першого мистецького хору в Галичині при катедральнім соборі в Перемишлі (1829—1929). Календар прикрашений знимками найкращих українських мистців співу й музики (Лисенка, Вахнянина, Бортнянського, С. Людкевича, М. Д. Леонтовича, Стеценка, о. Нижанковського, Січинського, Воробкевича, Вас. Барвінського) і виглядає дуже гарно. Надіємося, що українське громадянство симпатично повитає як видавництво „Бояна", так і його стінного календаря і дасть цим двом культурним спробам свою підтримку. — Дохід з продажі календаря призначений на Р. Школу (будову домівки Р. Ш. в Дрогобичі)."

„Боян", місячник для організації українських хорів, виходить у Львові і Дрогобичі під редакцією Колегії. Коштує на цілий рік $1.50. Адреса: "Bojan", Drohobycz, Rynok 4, Galicia, Poland.

Хто з читачів „Свободи" цікавиться музичними справами, хай пришле на адресу: **Володимир Кушнір, 83 Grand St., Jersey City, N. J.,** 25 центів (можна й американськими почтовими марками), а дістане відворотною почтою оказове число „Бояна" враз з описаним вище календарем.

Тут подаємо зміст 2 ч. „Бояна (за лютий 1930) р.): 1. На тему Співочого Союзу, 2. На нові шляхи, 3. Музична енциклопедія, 4. Дописи, 5. Хроніка, 6. Всячина, 7. Біографія, 8. Музичний Календар, 9. Переписка. В тексті находиться 5 малюнків.

Залізничий будник стрінув на шинах розтягненого якогось чоловіка.
— Що тут робите? — питає його.
— Мені надоїло життя, хочу згинути, хай мене переїде залізниця, тай буде кінець!
— Алеж, пане, цими шинами нікоих не їздить залізниця! Вже третій рік!
— То нічого! То я лише вправляюся в самовбивстві!

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член товариства ім. Богдана Хмельницького, відділ 345 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза, за уділення мені допомоги в сумі $50.00 з фонду допомогового, які мені стали у великій пригоді, бо я хорую вже довший час.

Взиваю всіх Українців, які ще не є членами У. Н. Союза, хай вступають у ряди славної й могутньої організації разом з своїми жінками й дітьми, бо Батько Союз не тільки виплачує по смерти, але допомагає в лихій годині й недузі за життя.

Хай живе У. Н. Соз і зростає в нових членах і в нових відділах по цілій Америці й Канаді. Тільки зорганізований нарід творить силу, а де сила, там ворог уступає.

Іван Кузик,
Мінneaполіс, Мінн.

Учитель: Новицький, скільки вже разів я говорив тобі, що ти спізнюешся?!

Ученик: Я не знаю. Я гадав, що пан професор записують собі це.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Як Чорноморська Січ розуміє бойову акцію.

Пересилаючи $356.60 до Обєднання з призначенням на допомогу бойовій акції, бажали би ми поділитися з нашим громадянством думками щодо ваги самої акції.

Чорноморська Січ завжди допомагала кождій добрій народній справі. Збирали ми на голодних і потерпівших від повені, давали й даватимемо на інвалідів, політичних вязнів, Рідну Школу, „Просвіту" і инші потреби. Але тепер зосередоточили ми свою допомогову акцію в напрямі бойової підготовки.

Положення нашого народу в старім краю прямо розпучливе. На західно-українських землях ляцький окупант замикає школи, а навіть руханкові товариства, як Січи, Луги чи Соколи. Московські червоні тирани здирають з нашого народа на Великій Україні вже й полатану сорочку, вивозять наші добра на північ, а наш селянин голодує. Колективістичні експерименти большевиків довели наші села до руїни. Наша свідома й чесна інтелігенція находиться по тюрмах, або стоїть перед судом, як от тепер на процесі в Харкові.

Чехи і Румуни і собі винародовлюють наш нарід, а нашу землю віддають кольоністам. А коли приглянемося тим усім нашим ворогам, то побачимо, що всі вони готові подати собі цілком певно руку до згоди тільки в однім випадку, коли прийдеться їм ділити українські землі й добивати наші самостійницькі змагання.

Наші Січовики все це розважають. Вони бачать, як ворог плюгавить ті святі могили, в яких спочивають кости їх поляглих товаришів. І вони бачать, як вороги розкладають наш національний орґанізм, як затроюють нас ріжними орієнтаціями на Схід чи Захід, на Москву чи Варшаву, як радять годитися з якимсь із ворогів, бо ніби годі нам на всі фронти боротися.

Та Січовики слухають тільки голосу з могил, голосу тих героїв, що не вірили ніяким ворогам, а вірили тільки в український народ і його право та силу. І ось це заставляє нас попирати бойову акцію як ту, яка думає визволяти нарід власними силами. Бойовий дух викреше в народі свіжі організаційні й бойові сили. Бойовий дух не дасть змоги розвинутися зневірі й тій високій політиці, що все оглядається на чужі сили, хоч наша ціла історія виказує сотками примірів, що ті чужі сили ніколи не пособляли нашому національному визволенню, а тільки нас заганяли в неволю. Чорноморська Січ рішила отже попирати особливо революційну роботу й взиває всі инші організації, щоби не присипляли великого діла.

Нюйорські товариства вже зрозуміли вагу такої роботи і рішили влаштувати дня 29 червня великий спільний пікнік, якого дохід призначений на бойову акцію. Було би добре, колиб рівнож і по инших громадах, у той самий день 29 червня відбулися пікніки на бойовий фонд. Хай вся наша іміграція в Канаді і в стейтах відгукнеться у той день на бойовий клич, а тоді можна буде зібрати більші фонди на цю велику справу.

Чорноморська Січ зібрала $356.60 ріжними способами і треба признати, що в тих збірках допомагали їй громадяне, які не є Січовиками. Надмінимо, що до цеї суми враховано рівнож і коляду, зібрану січовиком Петром Андрусевом на суму $23.15.

З розпродажі бльочків, які видала Військова Організація, прибуло:

С. Мусак, ч. 2 і ч. 9	$20.00
В. Кушнір, ч. 3	10.00
О. Липа, ч. 8	10.00
В. Мельничук, ч. 7	10.00
В. Ґельнер, ч. 13	10.00
Г. Ковердович, ч. 15 ..	10.00
І. Скалацький, ч. 20	5.00
А. Ратушний, ч. 25	10.00
Г. Тхір, ч. 102	40.00
Микола Білик зложив на передплату „Сурми.	2.00

Решту грошей зібрано з брошур У. В. О. і з продажі „Сурми", також з ріжних збірок, як з вистав „Невольника", якого виставляла Січ чотирма наворотами, з яких призначено на У. В. О. $32, що висилаємо на призначену ціль, боєву акцію, як було проголошено.

Коляду тов. Андрусеву зложили по $1: М. Мельник, А. Кібюк, А. Гайдай, П. Запзяк, М. Чудкевич, Український Базар, П. Мельничук, В. Кучмак, Г. Яворівський, Я. Миколюк, П. Михайлів, Д. Дубас, Буздиган, О. Чопей; по $2: Г. Стефанишин, Г. Мікович; по $1.50: Український Ресторан; по 50 цнт.: Д. Палько, Шаркін, Ф. Белеф, С. Гавриш, Заячук, А. кушляк, Коцюбинський, М. Ярич, П. Ґеник; Г. Офчук 25 ц.

Збірка з бльочків, І. Г—лко, 14, і ч. 100 принесла $25.00. Збірка з бльочка, Г. Агрис, ч. 104 $33.00.

Разом вислано до Обєднання $356.60.

Заряд Чорноморської Січи.

—o—

ЙОНКЕРС, Н. Й.

На Рідну Школу і „Просвіту".

Члени Українського Горожанського Клюбу при 29 Джексон ст. є тої думки, що найкраще манїфестувати свою любов до рідного краю тим, щоби згадувати край словами, а ділами йому помагати. От і тому наш Клюб не забуває ніколи за жертви на рідний край.

З рамени Клюбу ухвалено $15 як жертву на „Просвіту", а по $5: на Рідну Школу і інвалідів.

Члени Клюбу зложили рівнож і річну вкладку до „Просвіти" по $2, а то: В. Мандзій, М. Фатюк, І. Сокирка, Н. Богдан, І. Дучинський, М. Федьків, І. Лаґойда, Н. Кендзерський, А. Ганчарик, В. Ґузій, Г. Сакала, П. Гарасимів, В. Комар і В. Бабінський.

На Рідну Школу зложили по $1: В. Мандзій, М. Фатюк, К. Чолій, П. Гарасимів, І. Мацкевич, В. Бабінський. По 50 ц.: Н. Кендзерський, А. Ганчарик, В. Ґузій, І. Лаґойда, Г. Сакала, М. Федьків, І. Сокирка. По 25 центів: І. Дучинський, Н. Гавриляк. Разом вислано до краю через Обєднаннє $53.

Василь Мандзій.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ гр.-кат. священик пошукує душпастирської посади. Голоситись: 77-9

СВЯЩЕНИК,
675 E. 183rd ST., NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ПАРОХІЯ дасть посаду священикови з малою фамілією, або самотному у старшому віці. До угоди треба зголоситись до парохіяльного секретаря:

HARRY WOZNIAK,
79 COLCHESTER, CONN.

ХТОБИ з поважаних читачів знав, де знаходиться НИКОЛА ФИЛИПЧУК (або Пилипчук), прошу подати мені його адресу; або він сам нехай зголоситься до: 78-9

ANTHONY HALOSKI,
Box 234, Frankfort Heights, Ill.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ
добра дільниця, близько школи. Голоситися під ч. 79

125 HOPKINS AVENUE,
JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКА РОДИНА пошукує старшого мущини, який не може працювати у фабриці, до помочі коло дому. Одержить мешканнє і харч. Голоситись до: 78-9

STEPHEN YADLOWSKY,
New Essex Street, Rahway, N. J.

НА ПРОДАЖ 5-фамілійний мурований дім з 34 кімнат; є стім-гіт, горяча вода і електрика. Ціна $22,000, готівки $3,000. Голоситися до властителя: 79-84

MIKE WILCZYK,
815 — 2nd Ave., New York City.

ДІМ ЗА $100

Однофамілійний (двоповерховий) дім, при парку, зі всіма уліпшеннями, огріття, оден блок від школи, шторів і боса, близько фабрик, лота 40x100, 30 мінут їзди з Ню Йорку трома залізницями. Ціна $3,750, готівки $100, решта по $30 місячно. Голоситися особисто або листовно до властителя: **Mr. De TYNFO, 206 Broadway, New York, N. Y.** Відтворено що дня до 6-ої вечером, в неділі до 12-ої в пол.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

Тепер можна купити гарний новий дім в середині міста КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Вже много домів продано і дальше будується. Ціна дуже приступна і на легкі сплати. Вплати $500.00.

Голосіться до будівничого в неділю, від год. 1 до 6 пополудни. 53-5

JOHN L. GINDA,
390 Grant Ave., Carteret, N. J.
Tel. 1062 Carteret.

НА ВЕСНЯНИЙ СЕЗОН

Деревця овочеві (щепи) всякого рода, рівнож дерева тінисті, корчі оздібні, рожі, виногради, живоплоти і т. п. Усі дерева є інспектовані через State Mass. і ґарантовані. Своїм костумерам даєсь інформації в українській або англійській мові. Пишіть по цінник: 38—

SHABAN NURSERY,
ДМИТРО ШАБАН, власт.
27 ARTISAN STREET,
WILLIMANSETT, MASS.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ ФАРМА 32 акри, знаходиться в добрім положенню, близько міста, при Гай-вей, конкретовій дорозі і школи, дім 8 кімнат, керниця в домі, велика стодола, стайня на корови і коні, 2 великі курники, всякого рода огородовина, річка близько хати. Фарма без знарядів. Ціна $3,500. Фарма знаходиться в Sharon Springs, N. Y. Голоситися до: 79-84

PETER MARCHUK,
209 E. 10th Street, New York, N. Y.

З ПРИЧИНИ самотности спродам свою фарму за дуже низьку ціну; 90 акрів, з того 20 акрів ліса і пасовиско, велика нова стайня, цементована, на 28 коров, дім 6 кімнат, в пивниці форнес до огрівання, вода коло дому, друга барна на сіно і машини, новий ґарадж на два автомобілі, 2 курники, земля вироблена і дуже урожайна, ціла фарма лежить до сонця, 3 мінути ходу до школи, 3 милі від міста і стації. Ціна $2,800, половина готівкою, а решта на вигідні річні сплати. Зголошення слати на адресу: 79-80

HARRY CHERWAK,
228 Rogers Avenue, Endicott, N. Y.

ФАРМА 65 АКРІВ, коло самого міста, 3 мінути до стації залізничої, дім 8 кімнат, барна, курники, возівня і кузьня, добра нагода для коваля, 2 коні, 4 корови, гуси, кури і качки, фармерська машинерія. Ціна за все $7,500, часть готівкою.

ФАРМА 26 АКРІВ, близько Manville, земля добра і надається під огородовину, дім 7 кімнат, 1 корова, 1 кінь, кури, гуси, фармерські машини, велика ріка перепливає через фарму. Часть готівкою, або виміняє за реальність в місті. Прошу голоситися до: 79-80

L. S. VOZNE,
R. D. 2, Box 68, Bound Brook, N. J.

140 АКРІВ БЛИЗЬКО ГОРИ СОПСТОН І ГАРНОГО ХРУСТАЛЕВОГО ОЗЕРА,
гарно поділена на луги, пасовиско, дерево і будівельний ліс, три гарні озера з рибою, високе здорове підсоння, гарний вид, добрий дім 9 кімнат, чиста вода, тінь з дерев, богато овочів, знаменита на молочарню, вівці, домашній дріб, добра для літників, 2 милі до містового озера. Получення босами до нюйорської залізниці. Ціна $2,900, часть готівкою. 79-80

JOSEPH A. MacVARISH,
Ellington, Conn.

16-ФАМ. ДІМ ЗА $1000.

16-фамілійний, мурований з білої цегли дім, з 4 шторами, на розі, в Нюарку, Н. Дж., в добрій дільниці, вирентований. Чистого зарібку на домі річно $2,000. Вдова з причини старости мусить сейчас його спродати за дуже низьку ціну. Голоситися особисто або листовно до: 78-9

Mrs. ANNA CARDONER,
44 Huntington Terrace, Newark, N. J.

ФАРМА 109 АКРІВ,

дім 5 кімнат, в добрій місцевости, добра барна і другі будинки, 1½ милі від міста і залізниці, 60 акрів під управою, 20 акрів ліса, 10,000 нарізаного дерева, вся фармерська машинерія, 2 коні, 6 коров, 150 курей. Ціна $4,500, половина готівкою. Відповіди в англійській мові. 75-80

Mr. E. NAZARENKO,
Castleton, N. Y.

НОВА ПРОПОЗИЦІЯ СОРОЧОК — Не треба гроший ні знання. Комісове згсри. Зразки даром. **Madison Prooerts, 562 Broadway, New York City.**